

פרוטוקול מס' 136

מישיבת ועדת הכלכלה
יום ד', ת' בכסלו תשל"ו - 12.11.1975 - שעה 8.30

נ כ ח נ:

חברי הוועדה:
י. הורביץ - היו"ר
א. אנטבי
ע. אמראי
מ. חריש
פ. גרופר
ע. הדר
א. זילברברג
י. כהן
א. לבני
י. מודעי
י. פרנק

מזמנים:
חבר הכנסת ד. לוי
חבר הכנסת י. שריד
מ. וכט - יו"ר איגוד המטוריות
י. רוט - מזכ"ל " "
ד. אגמון - מזכיר ארגון עובדי הפלחה
י. מולכו - סמכ"ל משרד החקלאות
גור-אריה - משרד המסחר והתעשייה
ע. שדה - מועצת הכותנה
יעקובוביץ - התאחדות התעשיינים
יזאלי - משרד המסחר והתעשייה
י. לוי - " " "
אוסטרוב - התאחדות התעשיינים

מזכיר הוועדה: פ. פלקסר

מלכך הוועדה: ד. לב

רשמה: ע. הירשפלד

סדר-היום: המשבר בענף המטוריות והשלכותיו החמורות על התעסוקה בערי הפיתוח. הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת י. שריד וד. לוי.

המשבר בענף המטוריות והשלכותיו החמורות על התעסוקה בערי הפיתוח.
הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת י. שריד וד. לוי

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. הרביץ:

בנושא הדיון הוא המשבר במטוריות ובעיות הכותנה, תומרי הגלם ומחירם. את הנושא הבכבד והכאוב הזה העלו חברי הכנסת שריד ולוי, ואני מודה להם על העלאת הבעיה. אנקש את חבר הכנסת לוי להציג בקצרה את הנושא.

י. לוי:

הצעתנו המשותפת באה למעשה כאשר טכנת הפיטורים בעקבות האיום של סגירת המטוריות עמדה להתממש. אמנם הושגה פשרה מסוימת לתקופה קצרה של ששה שבועות בהתערבותם של שני שרים, אבל הפשרה הזאת עומדת לפוג בימים אלה, ואנו טוב שומעים את האיומים בדבר סגירת המטוריות ופיטורי עובדים.

אינני רוצה להכנס לוויכוח מי משני הצדדים צודק, אם זה מועצת הכותנה ואם יצרני הטקסטיל. מי שעוקב אחרי הפרסומים יכול להגיע למסקנה ששני הצדדים צודקים. אותי מדאיגה העובדה, שבכל הוויכוח הזה המפטידים העיקריים יהיו העובדים בעיירות הפיתוח, שם הבעיה כאובה במיוחד כשמדובר באלפי אנשים שאין אלטרנטיבה לקליטתם אם יפוטרו מהעבודה.

קבלתי בתובים מוסמכים הן ממשרד המסחר והתעשייה והן מיצרני הטקסטיל. אינני חושב שאנו מדברים כעת על ענף כושל או ענף מפסיד, כאשר היצוא שלו מגיע לכ-170 מיליון דולר לשנה. יש השקעות והממשלה מסייעת גם בהקמת מפעלים נוספים דווקא בעיירות הפיתוח. אני רוצה לציין, שיש בטייה להגביר את היצוא ולשכלל את היצור. זאת אומרת, שאנו דביס כאן בענף שלכל הדעות הוכיח את עצמו, קבע שווקים בחוץ-לארץ ורכש לעצמו מוניטין בינלאומי, והשאלה היא אם ועדת הכלכלה של הכנסת יכולה להגיע להחלטה, שאותם מפעלים לא יעמדו בעוד מספר חודשים לפני אותו איום של פיטורים. כי גם מה שמוצע היום, שמחיר הכותנה יעמוד שוב לוויכוח מדי שלושה חודשים, או ששה חודשים, אני חושש מאד שאם לא יימצא פתרון אחת ולתמיד לבעיה זו, שוב נצטרך להתכנס, או שנתכנס כאשר יפגיבו מחוץ לבנין. מדובר בעיירות פיתוח, שמבחינה כלכלית מבוססות על הענף הזה. זה מחייב את מועצת הכותנה, ואינני חושב שהיא יכולה לעמוד מן הצד ולומר שהענין אינו נוגע לה, כאשר הממשלה עצמה לא נקטה כל פעולה כדי להבטיח את המשך עבודתם של פועלים אלה.

את מה שהיה לי לומר אמרתי במליאת הכנסת. הבעיה היא הוויכוח בין יצרן הטקסטיל לבין מועצת הכותנה על הכוונה להעלות את מחיר הכותנה ב-40%, בדומה למחיר בשוק הבינלאומי. אינני יודע אם זה תביעה צודקת או לא, על-כל-פנים אני חושב שטוב עשינו שהעלינו את הנושא, והזוועדה תכריע.

לדברייך, אתה תושש שבוויכוח בזן מועצת הכותנה ויצרני הטקסטיל יישחקו

היו"ר י. הרביץ:

הפועלים.

י. שריד:

למעשה אין לי מה להוסיף על דברי חבר הכנסת לוי, אבל בעקבותיו אני רוצה להגיב על שני דברים עיקריים של שר המסחר והתעשייה שבאמרו במליאת הכנסת. השר אמר שאנו מגזימים כשאנו מתארים ערי פיתוח שלמות שמבוססות על תשתית של טקסטיל. אני רוצה שתראו לנגד עיניכם שני מקומות באופן מיוחד - בית-שאן וקרית-שמרנה - בהם הבעיה היא במלוא

י. שריד

חומרתה ובמלוא חריפותה. אין זאת אומרת שלגבי שאר הערים אתם יכולים להקל ראש כאשר אתם באים לדון. אבל אני אומר מדוע בבית-שאן ובקרית-שמונה. שר המסחר והתעשייה אמר שלפי הערכתו והתחזית שלו, בגזר על תעשיית המקסטיל בארץ ללכת ולהצטמצם בהדרגה. איבני קובל על כך שהיא תלך ותצטמצם בהדרגה. להיפך, במזנן מסויים הייתי מברך על כך, כי איבני מאושר שמאות רבות של משפחות, בעיקר בשתי העיירות הללו, משליש עד חצי מכוח האדם. המועסק בעבודה במצא בתחתית סולם השכר. אבל במצב הנוכחי, גם בקרית-שמונה וגם בבית-שאן, חרף כל הספורים, אין תעסוקה הילוּפית.

אני רוצה לתת דוגמה מדבר שכבר היה בקרית-שמונה. ב"גבזור" עבדו עד לפני 3 שנים 1,250 פועלים. היום עובדים שם 500 פועלים. דהיינו, 750 פועלים בפלטו. אני יכול לומר ללא אתריות, שחלק הארי מאותם פועלים שנפלטו מ"גבזור" אינם במצאים היום בקרית-שמונה. זה חייב להיות כך, משום שבקרית-שמונה במשך 12 שנים לא קם כל מפעל חדש ורציני שיכול לקלוט את אותם האנשים. יש היום "מושבה קרית-שמונה" באשדוד, ושם תוכלו למצוא את האנשים האלה. כך שזה איבנו מצב היפותטי וכבר התבססו בזה.

איבני בכנס לסוגייה עצמה, אני רק מקווה שוועדת הכלכלה תמצא פתרון כלשהו אשר יסיר את החרב המתהפכת של פליטה ממעגל העבודה של הפועלים בקרית-שמונה ובית-שאן, משום שזה מצב של אי-שקט. אין יודעים אם המטוריות בסגרות לפרק זמן כזה או אתר, ואני משוכנע שאם הוועדה תמצא פתרון מתקבל על הדעת, תוכל להביא את הצדדים הנוגעים בדבר לעמק השווה, היא תתרום בכך תרומה חשובה.

י. מולכוני: אני משמש גם יושב-ראש מועצת הכותנה, לכן אציג את הנושא מצד הכותנה.

בארץ מגדלים כ-400,000 דונם כותנה. זה היבול המסוער של הכותנה הגולמית. בסיבים זה בערך 50,000 טון, וגוסיף לזה 85,000 טון גרעיני כותנה. מתוך 50,000 טון סיבי כותנה, 20,000 טון מיועדים לייצור המקומי ו-30,000 טון מיועדים ליצוא. מתוך 30,000 טון שמיועדים ליצוא, במכרו כבר בחוזים חתומים מעל ל-15,000 טון במחיר ממוצע של 10.44 אגורות.

לגבי הגרעינים, מתוך 85,000 טון, 7,000 טון אנו מייצאים כל שנה, כדי לשמור על הלקוחות. ישנה אפשרות לייצא את כל הגרעינים לחוץ-לארץ, אבל התעשייה המקומית והמשקים החקלאיים לא בנתביעם לעשות את זה, כי הם מצטמצמים בזה לשמן. אנו מוכרים אז הגרעינים לתעשיית השמנים ליצוא, במחיר של 1,200 ל"ה הטובה, צמוד לדולר. זאת אומרת, שאם ערך הדולר עולה, באותה תקופה אנו מעלים את המחיר. זאת אחת הכוונות, ואני חושב שבכל ענף וענף צריך לשמור על אחוז מסויים ליצוא.

ענף הכותנה הגיע להישגים מרשימים. הוא התחיל ב-300 דונם לפני 24 שנים, הגיע ל-400,000 דונם, ואני חושב שהגענו למקום הראשון ביכולים ובטיב הכותנה. השגנו זאת הודות למרץ ולמחקר שנעשה על-ידי החקלאים ובכספם, ללא השתתפות הממשלה. מועצת הכותנה מקציבה כל שנה מיליון וחצי ל"י, ולמשרד החקלאות אין קרנות משותפות עם מועצת הכותנה, כך שמדובר כאן בכספי החקלאים שמושקע כדי להגיע לזבים וליבולים טובים. כמו-כן נעשתה עבודה גדולה מאד על-ידי הקמת המנפחות, וכל שנה מושקעים סכומים די רציניים כדי לשפר ולהגיע לטיב סיב מעולה.

היו"ר י. הרבניץ:

מהו הממוצע?

י. מולכו:

אני חושב שהשנה נגיע ל-130 ק"ג לדובם סינים, שזה בסביבות 450 - 460. "ג"ל כותנה גולמית. הושקעו סכומים גדולים במצפות, שהם בבעלות המשקלים. הוקמו מחסנים כדי שיוכלו לאחסן את הכותנה, ובענין זה אין סוכנים. גם כשאנו מייצאים לחוץ-לארץ ההוצאות הן קטנות, על-מנת שנוכל להגדיל את התרומה למגדל. מועצת הכותנה היא המועצה היחידה אשר גם מספקת את כל חומרי ההדברה. הוצאות ההדברה בגידול הכותנה הן גדולות. כדי להקטין את הוצאות הייצור הם גם מאחסנים במחסן ומספקים את הכל. הם חותמים על חוזה עם חברת "כימאור", כך שמבחינה זו יש כאן דוגמה ליעילות ולקידמה.

לגבי היצוא, כבר אמרתי שמכרנו

ב-13,608 טונות לפני מחיר של 10.44 ל"י. חבר הכנסת לוי אמר שהממשלה לא עשתה דבר. אני הייב לומר שאנו עומדים על טף חתימת הסכם, ואני מקווה שהיום הוא יחתם בפגישה בין שני השרים. הסכם הביניים הזה עלה לחקלאים בסכום של 8 מיליון ל"י. ביום שבו הגענו לידי הסכם, שלח משרד המסחר והתעשייה רואה-חשבון, ואפשר היה לפתוח את הספרים, ואני מציין לשבח את התנהגותם של אנשי מועצת הכותנה מבחינה זו.

היו"ר י. הרבניץ:

בעתון בכתב שלא רצו לפתוח ספרים. האם זה נכון?

י. מולכו:

זה לא נכון. מישהו מעובדין לטכסך בין פועלי הכותנה לבין החקלאים. בשלח רואה-חשבון ובאותו יום פתחו את כל הספרים. אינני רוצה להכנס לבעיות המטוריות כי אינני מכיר אותן, אבל יחד עם זאת אני יודע שבעיית המטוריות אינה בעיית הכותנה. דרך הכותנה הם רוצים ללחום את כל המלחמות שיש להם עם משרד המסחר והתעשייה. יתכן שהם צודקים, אבל אינני רוצה להכנס לזה.

עכשיו אני מגיע לדברי חבר הכנסת לוי.

ההצעה היא פשוטה. כל שנה בתקופה זו יש "מריטת עצבים", כשמחירי הכותנה בחוץ-לארץ הם גבוהים. ההצעה אומרת, שדבר ראשון אנו רוצים לחתום חוזה תלת-שנתי, ושהזריכה לא יתעורר מחדש כל שנה, הצי שנה או 3 חודשים. ב) החוזה יהיה מבוסס על מחיר בינלאומי במו, לאחר הורדת כל ההוצאות. טחנות כמו מוכנים המגדלים לתת הבחנה, והיא התבטאה השנה ב-5%. שר המסחר והתעשייה ביקש 10%, שר החקלאות הציג 7,5%, ואני מניח שזה יסתכם ב-7,5% הבחנה. דבר בוסף, אנו אומרים ששער הדולר יותאם פעם ב-4 חודשים. אם יהיה אפילו פחות זוחל, אנו יודעים שבמשך 4 חודשים יש 8%, וזה שוב אחוז מסויים של הבחנה שצריך לקחת בחשבון. ג) יש יתרונות, ואני חושב שהמדינה עוזרת לכל אותם אנשים שרוצים לייצא. יש יתרון מבחינת ההון החוזר שמשרד המסחר והתעשייה בוחן ליצואנים. לעומת זה, מה שאנו בוחנים לתעשייה המקומית, איננו בהנים מאותו הון חוזר, מפני שזה הולך לתעשייה המקומית. לעומת זאת, אתה מחזיק למטוריות את הכותנה במשך כל השנה. הם באים, חותמים על חוזה של 25,000 טון. במשך 8 החודשים הראשונים הם לוקחים 13,000-14,000 טון, ובחודשים האחרונים של השנה, שאז יהיה גם שינוי במחיר, הם לוקחים בעיקר את הרוב. זאת אומרת, שאתה צריך להחזיק את הכותנה במשך שנה שלמה, וזה רוב הכסף. ואמנם יש מושג שבקרא "קרן צ'ארג'", זה עבור ריבית, איחסון וקרן ביטוח, שהמטוריות שילמו במשך השנה 9%.

יש לכך יתרון בוסף, שכל מטוריה

יכולה לקבל את הכותנה שנה היא מעובדינת, מאותו איזור ומאותה מצפתה. יחד עם זה יצאנו מתוך הבחנה יסודית, שדבר ראשון אנו צריכים לספק את מלוא תצרוכת הארץ, אבל לא בכל מחיר. מבחינה זאת אני חושב שגם ענדור בשיתוף-פעולה הדוק עם אנשי המטוריות. כאן נעשה דבר, שעדיין לא ברור

י. מולכו

לי מה קרה. במשך כל שנה היינו מנהלים משא-ומתן עם איגוד המטוריות. הם גם הנציגים שיושבים במועצת הכותנה. השנה החליטו התעשיינים שענף הטקסטיל והתאחדות התעשייה ינהלו את המשא-ומתן, ואינני יודע מה הסיבה לכך. הם באו עם קו בוקשה לאמרו: לא מעביין אותנו דבר, אנו מתחילים ב-7.5 ל"י. כך שלא היה לנו איזה שהוא בסיס עליו אנו יכולים להתמקח. שלשום התקיימה פגישה בין שר המסחר והתעשייה לבין החקלאים ומסתמנת פשרה, ומשרד המסחר והתעשייה שוכנע בחלק מהדברים, וההצעה שעומדת על הפרק היא שקודם-כל יקבע עכשיו מחיר ל-4 חודשים, וב-1.4 יקבע המחיר לפי אותם עקרונות שעליהם דברנו; אם התעשיינים מוכנים לחתום שהם מקבלים את הגושא הזה, ושזה יהיה העקרון של קביעת המחיר. במידה שלא יטכיו, זה לא יהיה. כי אנו רוצים למנוע התרוצצות מדי שנה. אם בקבע את העקרונות, אני חושב שבהתאם להם אפשר יהיה להפעיל את העניין. יש תמימות-דעים בין משרד המסחר והתעשייה ומשרד החקלאות בקשר לאותם עקרונות, ואנו מציצים לדון על הפרטים במשא-ומתן ישיר בין המטוריות לבין מועצת הכותנה.

ד. לוי: האם התייעצתם עם היצרנים בענין זה?

י. מולכו: בוודאי.

הי"ר י. הרביץ: רשות הדיבור לבציג המטוריות.

ד. אגמון: אני רוצה לברך אתכם על המעשה הגדול שהצלחתם אי-פעם לעשות, והוא להפגיש את החקלאים עם אנשי הטקסטיל. עד היום לא הצליחו בכך שר החקלאות וגם לא שר המסחר והתעשייה. לפני חתימת החוזה דרשנו שיביאו אותנו לחדר אחד, את מר מולכו בתור איש משרד החקלאות ואת מר גור-אריה ואת נציגי ענף הטקסטיל או המטוריות, והוצר במגע מאוחר עד היום הזה.

מ. וכט: אנו יושבים לעתים קרובות עם מר מולכו, ואני מתפלא על הטון שבו באמרו דבריו. אני גם מתפלא שאפשר לומר בפורום כזה שכאילו המגדלים או מועצת הכותנה תרמה סכום של 8 מיליון ל"י, או 20 מיליון ל"י. בשבתיים האחרונות יכלו המטוריות למכור חומרים לחוץ-לארץ ללא פרמיה בהפרש של דולר יותר לקילו, ובתוצאה שעשינו יכולנו לקבל בשבתיים אלה סכום של 300 מיליון ל"י יותר אילו היו מרשים לנו לייצא את החומרים ולמכור בחו"ל. אנו מצדיקים את משרד המסחר והתעשייה שאמר, קודם תספקו את הדרישה המקומית לפי מחירים שנקבעו על-ידי המשרד, ואם יהיו עודפים, תמכרו לחוץ-לארץ. לאחר שסיפקו את הדרישות בשוק המקומי לא היו עודפים.

בארץ מפרסמים היום שאין כאן משקים לאלפי דובים, אלא שגידול אחד צריך לתמוך בגידול השני. כלומר, אם מפסידים בעגבגיות, הלול צריך לכסות את ההפסדים; או אם מפסידים בגידולים אחרים, הכותנה צריכה לכסות את ההפסדים. איננו מתנגדים לזה. השנה פנינו ובקשנו עזרה, לאחר שבמשך 18 שנה אנחנו התחשבנו עם המגדלים. אני הקמתי את המפעל "כיתן דימונה", שהיום הוא מפעל למופת גם בישראל וגם בעולם. גאתי לדימונה כשעוד לא היו במקום 1000 תושבים. 6,000 איש עזבו את המפעל עד שקלטנו 1,500. המפעל שימש לעובדים רבים מקום מעבר, והיום, לא רק שהם בקלטו בענף הטקסטיל, אלא הם יכולים להיות מועסקים בכל דבר שהם רוצים. יחד עם זאת אני מצטרף לדעה, שהעובדים אשר ייפלטו היום ממפעלי הטקסטיל, לא תהיה אפשרות לקלוט אותם בתעשייה אחרת. אינני רוצה לדבר על טיב העובדים, אבל יש לנו סוג מיוחד של עובדים, שאולי איננו מתאים לכל תעשייה אחרת.

אינני יודע משום-מה פורסם שתעשיית הטקסטיל, או המטוריות כביכול אינן יעילות. לא אומר שאנו היעילים

מ. דכט

בעולם, ויש לכך סיבות שלא אפרט אותן עכשיו. אבל יש מחקר שמראה, שבשוואה למוצע האירופאי אנו יעילים ב-10% - 12% פחות. אנו יותר יעילים מאנגליה ופחות יעילים מהולנד, שני הקצוות באירופה.

י. דרביצקי (יודין):

אבל יש מפעלים בארץ שמטווחים
לפריון באירופה?

נ. דכט:

יש גם כאלה שיכולים להשתוות עם
היעילות האירופאית.

ע. אמוראי:

המפעל בקרית-שמונה הוא בסטנדרט
האירופאי?

פ. דכט:

אם הפועלים ירצו לעבוד, אולי הוא
יגיע לסטנדרט האירופאי.

כשהמגדלים הגיעו בעזרת המטווחים ל-50,000 טון, 30,000 טון מיועד ליצוא במחיר הטוב ביותר. מדובר רק ב-20,000 טון בשביל המטווחים המקומיים. אילו המטווחים או המגדלים היו רוצים לעשות את החשבון הממוצע של 40% שוק מקומי ו-60% יצוא, ולזה לבוא לקראתנו בתקופה קשה ולהתחשב במצב, והמחיר הממוצע היה יורד בלידה, אז היו מרוויחים 70% - 80% ממחיר הקוסט, - אם יש מחיר קוסט, כי יש מחיר ליום עבורה בקיבוצים. עכשיו אומרים שאנו לא יעילים בשיווק, ועובדה היא שאנו משווקים לבד. בענין שיווק אנחנו לא פחות יעילים מאיגוד הכותנה. במשך 18 שנים ביהלו את המשא-ומתן יושב-ראש איגוד המטווחים, או מי שהיה במקומו, יחד עם המזכיר. כרגע אין חילוקי-דעות בשאלה מי ינהל את המשא-ומתן, ואסביר מדוע. כל זמן שהמטווחים עשו את ההסדר ושילמו רבע ל" יותר או פחות, אנחנו לא משתמשים לבד בחוטים, אנחנו משילים את זה על האורגים ועל הסורגים. כעת הודיעו לנו האורגים והסורגים, שהם אינם מסתפקים בזה שאנחנו בקבצ או המחיר כי הם לא יעמדו בזה. היום השוק מוצף בהלבשה ובבדים, וקילו חוטים זול יותר מקילו כותנה, ובאנו לידי הסכם בדבר תקדמת מעבר, ואינני יודע מה יהיה בשנים הבאות. שינהלו משא-ומתן, ומאות האורגים והסורגים אינם יכולים לעמוד במחיר החדש.

ההפרש ביצוא הכותנה לעומת היצוא של מוצרים. אנו משתדלים שלא יהיה יצוא של חומי כותנה. הצפננו מלאי גדול והיינו צריכים להתפטר ממנו. מחיר קילו כותנה הוא 1.10 דולר; אם אנו מייצאים קילו מעובד זה מ-7 עד 12 דולר, ואני חושב שהמדינה זקוקה לדולרים אלה. ללא תשתית של מטווחים לא יהיה בכלל קיום לאורגים ולסורגים ויהיו בעיות של עשרות אלפי עובדים. לגבי המטווחים עצמן, אצלנו הומר הגלם הוא בערך 60% והערך המוסף הוא 40%, אז קילו חוטים יהיה פלוס 6 - 9 ל"י.

למעשה אין חילוקי-דעות בינינו ובין מגדלי הכותנה. יש בעייה שצריך לפתור אותה, והמשלה צריכה להתחיל אם יש קיום למטווחים ולעבף הטקסטיל, ואני חושב שוועדת הכלכלה צריכה להתעניין מה יהיה בסופו של דבר.

מר יעקובוביץ:

יכול להיות שהיום יחתם ההסכם, אבל לפי דעתי הבעייה לא תיפתר בזה. אולי זה פתרון באופן זמני, אבל מה יהיה הלאה? אני דוחה את הדברים שלחקלאים עלה ההסכם הזה 8 מיליון ל"י. עובדה היא שלבעלי המטווחים זה עלה 4 מיליון ל"י, כי הוסיפו מ-7,5 ל-8,85 ולא קבלו כל תמורה. השך התנגד לעליית מחירים.

ת"ר ל. מולכו:

השני אמר שהעובדה שהוא מכר לך ולא
לאחר גרמה לו הפסד של 8 מיליון ל"י.

מר יעקובוביץ:

אני רק אומר שהמסוננות קנו במחיר
יותר גבוה, בלי אפשרות להעביר את זה

ללקוח.

בענין הספרים, לא הייתי מעורב בזה,
אבל בזמן שפתחו את ספרי המועצה. אני רוצה להבליט שלא פתחו את ספרי
המגדלים, גם לא בקשור. אני אומר שצריך לתת חופש להרוויח כמה שרוצים
בגבולות מסויימים. כולנו חברות גדולות בע"מ, ואם היום נציג משרד
המסחר והתעשייה רוצה לראות מאזבים, הוא באופן אוטומטי מקבל אותם.
אנו חייבים לערוך מאזבים, כי בלי זה לא נקבל מימון יצוא.

יש כאן כמה דברים שאני חושב שהם
בכובדים. מימון. מר מולכו, אתה יודע שאתה מקבל מימון מהרגע שאתה
יודע, ואנחנו לא. אתה יודע שאתה מקבלים מימון 100% על השקעותיכם.
אולי אתם צודקים, אבל ניגש לענין. בעולם יש משבר גדול בתעשיית
הטקסטיל. מזרח גרמניה הציפה את מערב גרמניה, ודרכה לצרפת ולארצות
אחרות במחירי דמפינג שאין דוגמתם. בעתון "שפיגל" מה-28.9.75
יש מאמר על כך, מה הם מביאים מרומניה ומבולגריה, מצ'כיה ומפולניה.
אינני מדבר על הונג-קונג או ארצות אחרות, ששם בונים את הטקסטיל על
מחיר האורז. אלה מציפים את ארצות השוק המשותף, וגם אותנו. הונבטח
לנו על-ידי שר המסחר והתעשייה שלא ירשו לייבא מארצות המזרח הרחוק.
אני רק מקווה שלא תימצא דרך להביא אלינו דברים ממזרח אירופה.

לכן, בכל העולם יש משבר בתעשייה
ובעיקר בכותנה. פתחו לפנינו את שערי השוק המשותף, אבל השאלה היא
איך להכנס אליו. הבעיה קיימת בכל איזורי הפיתוח, ולא רק בשתי
העירות שהוזכרו כאן. יתכן של-600 העובדים מדימונה יש מקום עבודה,
אבל הבעיה היא אם אלה יוכלו לעבוד במקומות עבודה אחרים. כי מדובר
בפועלי טקסטיל, אבל כשהחזק ובריא הוא הולך לעבודה קשה שבה הוא
מרוויח יותר. והמדינה צריכה תעשייה כזו ובלעדיה יהיו בעיות חמורות
בעיקר באיזורי פיתוח.

מה קרה בין המגדלים ובין המועצה?
ב-15.9.53 מחיר הכותנה היה 3.40 ל"י וב-1.10.74 - 10.50 ל"י. כשהועלתה
דרישה ב-1.10.75 ל-10.50 ל"י נציגו קלקולציה אם אפשר או אי-אפשר,
וכמדאינו אי-אפשר התחלנו לחפש מדוע. המגדלים, בצדק, יכולים היום
למכור את כל הכותנה בהוץ-לארץ, ואת זה הם לא יכלו לעשות לפני כמה
שנים. לפני שנה נציגו לייבא כותנה תורכית, ותמיד היה צריך לקבל את
החזמת של צני בוימרק. היום זה כבר שונה.

איננו מתרוכחים על מחיר הדולר.
הדולר בשבילי היום הוא 7 ל"י. כאשר יש 50,000 טון ו-30,000 טון
מייצאים להוץ-לארץ, והמדינה מוכנה לתת עוד 1.85 ל"י פרמיה ליצוא, אני
מבין את זה.

כמה אתם מקבלים?

י. מולכו:

מר יעקובוביץ:

מיד אגיע לזה. אבל לבוא ליצרנים
שצריכים לקחת תומרי גלם ולדרוש מהם
פיצוי כאילו הם ייצאו לחוץ-לארץ - זה לא בכון. ואם השר בר-לב הסכים
היום, הוא הסכים לכן כי אין לו ברירה אחרת. אילו היתה לו ברירה
אחרת, הוא לא היה מסכים ליותר מ-7,5 ל"י. הבעיה שלנו היא, שאני קונה
כאן כותנה ליצוא. כל התעשיינים מייצאים בערך 38% - 40%. אתם
כותבים, כאן שהענפים הרווחיים יותר יתמכו בענפים הרווחיים פחות. אתה
דורש מאתנו לסבסד את הלול? האם תעשייה של 60,000 עובדים צריכה
לסבסד את ענף הלול?

היו"ר י. הורביץ:

אני מציע שתאמר לנו מה הבעייה שלכם ואיפה לדעתך יימצא הפתרון.

מר יעקובוביץ:

כל הענף מייצא בערך ב-150 מיליון דולר לשנה. לפי תוכנית משרד המסחר והתעשייה אנו צריכים להגיע לסכום של רבע מיליארד דולר. במצב של כל התעשייה בחוץ-לארץ איננו אומר שזה בלתי-אפשרי. זה אפשרי רק על-ידי הורדת מחירים. יש לנו בעיות של ייצור ושל חוסר עובדים, ואנו מייצרים רק 75% בעיקר בשל חוסר עובדים, כי העובדים אינם רוצים לעבוד בתעשייה שלוש משמרות. עשיתי חשבון כמה שעות אנו משקיעים בטובה, והגעתי כמעט לאלף שעות עבודה.

י. מולכו:

לעומת כמה שעות שזה צריך להיות?

מר יעקובוביץ:

איננו יודע כרגע. בעצם צריך להיות שיתוף-פעולה בינינו כדי לשמור על הענף. אמרנו שהמצב היום רע, תחכו ותראו, אבל אתם אינכם רוצים. שר החקלאות לוחץ ולוחץ ואיננו יודע מה יהיה. שני השרים יחליטו היום מה שיחליטו, אבל הבעייה לא תיפתר, כי לא נוכל לייצא במחירים אלה. הוצחון יהיה בידי אלה שיקבלו יותר. השאלה היא אם נוכל להמשיך לייצא בסכום של 150 מיליון דולר, וזה יורד בשל המחיר. לכן אני פונה היום אל נציגי החקלאים שנשב ונבהיר את המצב. אולי זה יקח חצי שנה או שנה. איננו מבין ממתי במדינה קונים בדולרים פלוס פרמיה ליצוא. אנו לא נעמוד בזה, אפילו אם ייחתם היום ההסכם.

י. מודעי:

בשעה 3 היום אחר-הצהריים יגיעו השרים לידי הסכם, ובשעה 11 הוועדה תסיים את הישיבה ותעבור למליאת הכנסת. אני מציע להפסיק את הדיון, שהוועדה תתכנס בתוך עצמה ובגובה החלטי.

היו"ר י. הורביץ:

ראשית, איננו בטוח שכל החומר בידינו. (ב) איננו מאמין שלפני שעה שלוש

בגבש עמדה.

י. דרביצקי (יודין):

אני מציע להמשיך בבירור. איננו חושב שהוועדה מסוגלת להשפיע באופן אוטומטי על החלטה שצריכה להתקבל בשעה 3. לכן אני חושב שצריך להמשיך בדיון.

ע. הדר:

איננו חושב שהשרים יסכמו עמדה היום אחר-הצהריים, לכן כדאי שנמשיך בדיון.

י. כהן:

בכל מקרה נצטרך להמשיך בדיון הזה, כי העניין לא ייגמר היום. לכן, לפי דעתי הוועדה צריכה לדון ובמידת האפשר להחליט את הקצב ולהגיע למסקנות והמסקנות יתרכזו לקביעת מדיניות בענף הטקסטיל. איננו חושב שאנו צריכים לקבוע עמדה היום עד שעה 3. אני מציע שבחיש את הקצב עד השבוע הבא ונאמר מה דעתנו על הצווא כאנשים שאחראים על כלל הנושא.

א. אבטבי:

אני חושב שעלינו להמשיך בדיון, וטוב יהיה אם לא נקבע עמדה עד שעה 3. יתכן שהשרים יגיעו להסכמה כלשהי בעניין וזה יביא לרגיעה. אני גם מציע לא להגיע לידי החלטה, אלא לאפשר לשרים להסיק מסקנות.

מר גור-אריה:

ברצוני להביא בפני הוועדה מספר נתונים שראוי להתחשב בהם בזמן הדיון לקביעת המלצות והחלטות. (א) תעשיית הטקסטיל תרמה, תורמת ותתרום למשק המדינה. זה לא דבר פשוט וקל להגיע היום לסכום של 160 מיליון דולר יצוא. (ב) הענף מעסיק למעלה מ-60,000 עובדים.

מר גור-אריה

אעבור עתה לנתונים על איזורי פיתוח.
הם לא מדויקים ביותר, אבל אינדיקטיבית זה מרשים. בקרית-שמונה יש
לגבי 40,5% מועסקים בתעשיית הטקסטיל, לעומת כלל המועסקים בתעשיות.
בבית-שאן - 51,8%; בקרית-גת - 44,7%; באופקים - 51,5% מועסקים
בתעשיית הטקסטיל. בדימונה מועסקים בתעשיית הטקסטיל 2,300 עובדים
מתוך 3,500.

אני מצטער על הנימה שבה באמרו
הדברים, כאילו על-ידי כותנה ומחיר כותנה רוצה תעשיית הטקסטיל לעשות
חשבונות עם משרד המסחר והתעשייה. אין ויכוח בין התעשייה לבין
משרד המסחר והתעשייה בנושא זה, וגם לא בנושאים אחרים. אם יש דיונים,
הרי שהם דיונים ענייניים.

המצב הוא שיש משבר בענף הטקסטיל
בעולם. לפני מסמך של קונצרו גדול בגרמניה, לפיו המצב הנוכחי שם
מאלץ אותם לפטר עובדים, לצמצם תפוקה, לעשות דיאורגניזציה ולהעביר
עובדים ממקום למקום, והם עומדים היום לפטר 3,000 איש. המסמך הוא
מיום 29.9.75, והם מעסיקים 42,000 איש. המצב בארץ הוא כזה, שקודם-
כל יש צמצום בביקוש, כי אזרחי ישראל צורכים פחות. עובדה שביה היא,
שמשרד הבטחון צמצם את הזמנותיו, או כלל לא הזמין מה שבהג להזמין עד
כה מהתעשייה המקומית. זו מכה קשה, והיא גורמת גם להצטברות מלאי.
עובדה נוספת היא הקביות הזעירות בחוץ-לארץ. (ד) התחרות חריפה
במחירים. מר יעקובוביץ דיבר על מה שקורה במזרח גרמניה, ואין לדעת
לאן זה יגיע. ה) יש ייקור של תשומות ביצוא. חמשת האלמנטים האלה
גורמים לתעשיית הטקסטיל להיות זהירה יותר, ואין כל ויכוח עם המגדלים
ועם מועצת הכותנה. להיפך, יש שבחים מכל מקום גם לגבי ההתנהגות
המסחרית, גם לגבי טיב הכותנה וגם לגבי ההקלות שניתנות מפעם לפעם.
בתחילת שנה זו היא גם העניקה אשראי בסך 10 או 15 מיליון ל"י, כאשר
בחודש מרץ או אפריל המצב התחיל להיות קשה. התעשייה תצטרך לשלם
עבור ערך מוחלף 8.85 ל"י ולקבל בין 8.48 ל-8.85 ל"י. יתכן מאד שאבו
במצאים בדרך של התקדמות, להעביר לאור המצב הקיים את כל הכותנה
המקומית בלבד ל-8.85, וזה בעקבות אותו גורם של ערך מוחלף בתשומות
מקומיות.

הי"ר י. הרוביץ:
אני מאד מצטער והשר או המבכ"ל לא
משתתפים בדיון. לא מפני שאין מייצג
את המרכז בטוח זה. הבעיה היא מעבר לכותנה והמסורות. מפעלים
עומדים בסכנה של פליטת עובדים, ויכול להיות שהמגמה היא שמפעלים
שאינם רצטיביליים ייסגרו. אני רוצה לשמוע מכם החקלאים, ואני יוצא
מתוך הבחנה שכולם יאמרו שהם יכולים לקבל מחיר כזה בחוץ, בדולרים,
ואבו זקוקים לדולרים. לכן **אני רוצה לשמוע מכם**. הבעיה היא
ביבלאוומית בין הענף לבין מגמותיה של ממשלת ישראל. אני שואל את
הממשלה מה שהציגו כאן ה"ה יעקובוביץ ורכס באופן ברור, אם אתם מאשרים
שקיימת טכנה של סגירת מפעלים, שמלווה בתוצאות הגוראות של פליטת
עובדים בעיירות פיתוח שמהוות 50% מכוח העבודה המועסק; אם אתם מאשרים
את זה, מהי תשובתכם לבוא? לפני שאבו קובעים עמדה אבו רוצים לדעת
מהי עמדתכם.

מר גור-אריה:
זה בדיוק מרכז העניינים. תשובתי
היא שהמצב לא שחור ולא לבן, ואי-
אפשר לקבל כך את הדברים. לאור אותם נתונים ואותו מצב כפי שצירתי
אותו, שר החקלאות והנהלת המשרד ומועצת הכותנה, ויש לי הרושם שגם
המרכז החקלאי הבינו את הענין על-מבול לא לעמוד בפני אותה שאלה. הם
הבינו, ומר מולכו אמר שאבו מגיעים לצמצום הבעיה, ויש מספר עקרונות
שהשינויים ביניהם הם בדמה לי בשניים או שניים וחצי סעיפים. לגבי
העקרונות כשלעצמם יש הסכמה גם של המרכז החקלאי וגם של משרד החקלאות.

גם של משרד המסחר והתעשייה.

י. מולכו:

הנקודה שלגביה הוויכוח לא גסתיים

מר גור-אריה:

היא אם התקופה צריכה להיות 4 או 6 חודשים. זאת אומרת, תקופת התחשבות בוספת, התאמת השער. בדמה לי שהפער הוא כל-כך קטן, שאפשר להתגבר על אותה בעייה. יש בעייה שניה לגבי שער יצוא, שלגביה כבר הטכמנו.

מי זה אנחנו?

י. מודעי:

היתה התערבות, לא ויכוח, מפני שהצדדים הפטיקו לדבר ביניהם.

מר גור-אריה:

הנקודה השניה שלגביה אין עדיין הסכמה, היא בענין המחיר הבטיסי. יש פער בין 10.09 לבין 10.40 ל"י. זה גם כן פער שלדעתי אפשר להתגבר עליו. במצב עניינים זה, כשנתבקשתי לתת תשובה חד-משמעית וחדה, בדמה שצריך לדחות אותה ועוד בגיע אליה. מפני שאני רואה את הענין כמתקרב לטימו ואני מקווה ששני הצדדים יתחילו לדבר ביניהם גם ללא התערבות הממשלה.

אני חושב שהשאלה האמיתית הוצגה על-ידי היושב-ראש ואיבנו מתעלמים ממנה.

ע. שדה:

השאלה ביטודה היא, שבאמת יש צורך לעזור לתעשייה. אני כחקלאי וכמועצת הכותנה טוען שדגריהם בכונים ושהמצב אצלם קשה.

מי צריך לעזור?

י. מודעי:

זאת השאלה. נאמר כאן שהיקף תעשיית הטקסטיל הוא בערך 2 מיליארד ל"י.

מר גור-אריה:

איבני רוצה להתווכח, אבל אני עונה בעצם על שאלה מה הן בקורות התורפה. מדובר על 7 מיליארד ל"י היקף התעשייה. סך-הכל חומר הגלם שייקנה במשך השנה בכותנה יגיע בין 170 ל-200 מיליון ל"י. הוויכוח בין הצדדים יכול להיות בשאלה אם זה יהיה 5%, זה יהיה 5 מיליון ל"י. אם זה יהיה 20%, הרי אין ויכוח. מדובר על 30 מיליון ל"י, שזה המקור של התעשייה. לתעשייה יש בעיות רבות שעליה להתמודד אתן, כמו בעיות של תעסוקה ושל אשראי, של פועלים מהשטחים וכו'; אני מכבד אותם שהם עומדים בבעיות אלה ומתמודדים אתן וצריך לעזור להם. בשבוע שעבר באתי עם משלחת של מועצת הכותנה אל החבר אברמוביץ ואל ועד פועלי הטקסטיל בוועד הפועל של ההסתדרות ובקשנו שיבהירו את העניינים ויסתכלו על התמונה כולה ויעזרו להם. לכן אני רוצה לדבר על הצדדים החיוביים של הדבר הזה. איבני יודע מי היפנה את הוויכוח לנושא המחיר של הכותנה. הנושא הזה שולי. אני חושב שחייבים לעזור להם, אפילו אם מדובר ב-5 מיליון. אני חושב שמתוך מצב קשה של ענף המטוויות, מחוטר ברירה השתבש אצלנו משהו. הענין מוצג בצורה כזאת: אם אתה לא תוריד את מחיר הכותנה, אני סוגר את המפעל. האם זאת השאלה שנועדת הכלכלה צריכה לתת עליה תשובה?

בוצר כאן רושם, שכאילו מצב השוק

בכותנה הגולמית הוא שוק עולה. המחיר לכותנה עכשיו הוא מחיר נמוך. לפני שנה וחצי המחיר היה 90 סנט, והיום 85 סנט. השנה אנו מייצאים כותנה לארצות-הברית, וזה כמו למכור מקררים לסיביר.

אני רוצה לסיים ולומר, מה שהצענו

ומה שבראה לי שמבחינה כלכלית אנו מגשימים מה שהשר בר-לב רואה כחזון אחריות הימים. אנו אומרים שלטווח ארוך אנו מוכנים להכנס לסחר חופשי של חטיפה, ובחמש השנים האחרונות אמרנו שכל מי שרוצה לייבא, ייבא, אין לנו התנגדות. אנו מוכנים להתחייב לשלוש שנים, ואם מישהו ירצה גם הלאה, לא נתנגד. אנו מוכנים להפסיד. אנו מוכנים לחתום על זה ולהעמיד את זה כדוגמה לתעשייה ולחקלאות, ולכל מי שמעוניין בכך.

ד. לוי:

אבי יושב ושומע את הדברים ומתקבל הרושם שכולם צודקים. העליתי את הבעיה, ונדמה לי שלא רק לי היא כואבת, אלא גם ליצרני הטקסטיל וגם למגדלי הכותנה, ולא כל שכן לחברי הכנסת שמצוים לדאוג לכלל. אבי שומע שהיום בשעה שלוש עומדים לחתום על ההסכם, כאשר הצד שאנו הרויכות, הוא המעסיק. אם המעסיק יחליט לסגור את המפעל, הפועלים יפוטרו. ואבי שומע שגם אם יסכימו ויחתמו, הבעיה לא תיפתר. אבי חושב שזכותה של ועדת כנסת אשר דנה בשאלת טכנת פיטורי אלפי עובדים לפנות לשרים בטרם יחתמו, שיבואו וישבו אתם לדון בדבר.

א. לבני:

אבי מגיע למסקנה שמה שנוכל להמליץ, בצורך להמליץ לטווח ארוך. איננו תומכים בהליכים שעובדים יהפכו למקרי סעד, אבל לטווח ארוך צריך פעם למצוא איזה שהוא מודוס.

נשמעו הצעות מצד מגדלי הכותנה, והכותנה השבה לא עלתה יפה, אז בשבה הבאה הוא זרוע דבר שהוא ליותר מדור. ב) ביצוא הטקסטיל המעובד, לאו-דווקא בחוטים, מה שווי הכותנה ביצוא הכללי של הטקסטיל? מהו הצורך במוצר המוגמר של הטקסטיל? זו שאלה לדיון.

אבו שומעים שלא היתה הידברות בין הגורמים. היות שיש כאן הזדמנות שהצדדים הנוגעים לענין ידברו ישירות ויילבנו ביניהם את הענין, אבי מציע שיעשו זאת גם לאחר הדיון בוועדת הכלכלה.

ע. הדר:

מצד אחד החקלאים צודקים ללא כל ערעור, כאשר הבל מודעים לכך שיש לייצא, ותודה לאל שהגענו לכך. אבל מדאיגה אותי האפשרות של פיטורי 4,000 עובדים. ואז לאורך ימים לפי דעתי תעשייה שאינה יכולה להתחרות בחוץ-לארץ, צריכה להיסגר. תעשייה שלא תעמוד במבחן, אם מפני שהפועל אינו רוצה לעבוד, ואם מפני שהתעשיין לא השיג את הציוד, אין יותר כיסוי לתעשייה מסוג זה, ואין מי שישא בזאת. יתכן שאשמים בזה התעשיינים שבזכו את זמנם לריק, ויתכן שהפועלים אשמים. עובדה היא שאנו בתורנו במצב שהשטר בא לפרעון, כאשר הקרופה ביתדלדלה ואין יותר מי שיתמוך. היתידים שבאים בחשבון ברגע זה הם החקלאים, כי הם עבדו והרוויחו. לחברי אנשי הכותנה אמרתי שאנו צריכים מאד להזהר שלא למצות את מחיר חוץ-לארץ, אם גם הוא זכאי לתבוע אותו במלואו. הם ישלמו את שלהם והפועלים יפסידו את שלהם, אם הם לא ירצו להתמודד. הצעתי שלא נמצה את הדיון עד האגודה האחרונה, כי אנו חרדים למה שיקרה.

לפי דעתי, אנשי הכותנה תרמו את חלקם ביד בדיבה. נדמה לי שמשרד המסחר והתעשייה צריך להטות כתף כדי להתפשר בענין יבוי אסור לבו לפגוע בעיירות הפיתוח שבהן התעשייה ממוקדת. בינתיים אבי מציע שאתם תתמכו במשהו כדי לסגור את המעגל, ובשום פנים ואופן לא להביא לסגירת המטוויות.

י. מודעי:

בענין זה מעורבים החקלאים, היצרנים והעובדים, כאשר הממשלה ממלאה כאן תפקיד גכבד ביותר. לדעתי צריך להוציא את העובדים מהמעגל, כי אדם במדינה זכאי לעבודה. לא יתכן שענף שלם יקבע מצב של חוסר עבודה במדינת ישראל, ואז חלק מהעובדים עוברים להיות מקרי סעד. לא יתכן שזה יהיה חלק של משק מתוכנן, כי מדובר ב-10% מהתפוקה הלאומית. אבי כמעט בטוח שצריך להוציא מהמעגל גם את החקלאים וגם את התעשיינים, והבעיה שוב הופכת לבעיה של הממשלה. אפשר להוציא את החקלאים ואת התעשיינים מהמעגל, בתנאי שהם לא ישבו על שמנת שמקורה בתקציב ממשלתי שבא מכספי משלמי המסים. תפסיקו לדבר על איזה שהוא שער ועל איזה שהוא רווח. אם זה משק חופשי, מדוע הלכתם לתעשייה ששמה טקסטיל?

י. מודעי

הלכתם כי חשבתם שהפתרון של מדינת ישראל איננו רווח חופשי. אינכם יכולים לדבר על איזה שהוא שער, כי הכל פיקציה. אין שער אחד במדינה. יש 3 - 5 שערי בתיבה ואלף בתיבות אחרות. לכן, לבוא ולומר שכך כתוב, אין לזה יסוד.

מסתתרת כאן שאלה. והיא אינה מועלית. החקלאים אומרים: תבו לבו את המחיר שלנו ותראו שהמפעלים לא ייסגרו. אני בדעה שבכל מקרה המפעלים לא ייסגרו.

הייתי רוצה לדעת כמה מפעלים הסתדרותיים יש בענף הטקסטיל. האם זה בכון שבסיבי דימונה באר-שבע השקיעה הממשלה מאות מיליונים של לירות? הממשלה שותפה, היא בתבה הלוואות ישירות וכל זה כעת בידי כונס הנכסים. אם זה בכון, שאנו מדברים כאן על הפרשיות מקסימלית של 30 מיליון ל"י לשנה, כשאנו מדברים על מאות מיליוני ל"י, ורק בשבועות האחרונים ביתבו להם עוד ערבויות, הרי זה מוביל את כל הבעייה למוקד אחד, שלא רוצים להסתכל עליו. אם זה ביהול דיליטבטי, זמני, אז הפועלים ישלמו היום. ועדת כנסת אשר דגה בענין צריכה לראות את השאלה במלוא היקפה.

אני רואה את הפתרון לטרוח קצר, ואני מסכים עם נציג משרד המסחר והתעשייה שאולי לא ניתן את הפתרון לטרוח ארוך. אני חושב שצריך לתבוע מחיר על חלק מסויים, ואני אומר על איזה חלק בערך. והואיל והכל מוטל על מועצת הכותנה, הרי שקל מאד לווסת את זה. אינני קובע מה החקלאי יגדל; אני רק קובע שזה צריך להיות מדורג. בעד החלק שהולך לשיווק מקומי צריך לשלם הצרכן הישראלי, כפי שהוא משלם על כל דבר אחר.

י. מולכו: זה 14,000 טון מתוך 20,000.

י. מודעי: זה שלישי. אבל אני רק קובע עקרון. מה שאציע לכם איננו מעובד.

היו"ר י. הרביץ: מה זאת אומרת הצרכן הישראלי?

י. מודעי: אם זה בכון שלכותנה יש מחיר של

11 ל"י, מי צריך לשלם את זה? מי שמשתמש בכותנה. כמו שאם יש במוצר אחר מחיר בתון, הצרכן משלם אותו, כולל עובדי הטקסטיל. על החלק הזה צריך לקבוע מחיר מלא, ואז החקלאי מקבל את שלו והתעשיין מקבל את שלו, ואני יודע שמחנה הצרכנים יתקומם. אלא אם אתם רוצים לטבסד, ואז בדע שיהיה מקור כסף ממשלתי ויזדימו לכם עוד כמה מאות מיליונים. אבל אם לא רוצים לטבסד את זה, הצרכן צריך לשלם. הפתרון לדעתי הוא כזה, שאותו חלק יחסי שהולך לשיווק מקומי של בד, הוא יקבל את המחיר שהוא מחיר שוק.

היו"ר י. הרביץ: אבל אתה יודע שבהסכמים שלנו אסור

להטיל מכס בוסף. פירוש הדבר שהשוק המקומי יעדיף לקנות את הבד מנחוץ.

י. מודעי: מה אתה עושה עם כל יתר המוצרים במשק

הישראלי? אז יהיה עוד ענף שלגבינו תהיה לך בעייה כמו לגבי יתר הענפים. או שתתן לו סיבסוד, זה המצב של המשק הישראלי.

י. מולכו: אנו מוכנים לקבל מה שאתה מציע, אבל

אז יסגרו את המטויות.

י. מודעי:
נרצע שייקבע יעקרון יכזה, יהיו לזה השלכות, אבל לא תהיה האטה במקום אחד, כי כאן מדברים על מוקדים. יהיו מקומות שבהם יהיה קיצוץ. אני מבין שהשאלה תהיה קיצוץ שווה, לא רק בחשלים ולא-בחשלים.

היו"ר י. הרביץ: אבל הבחשל יפול ראשון.

י. מודעי:
לא בדרך זו יפול הבחשל ראשון, כי בדרך זו יש שני יתרונות: (1) אתה מתקרב למציאות כללית של המשק; (2) זה תהליך של שנה, שנתיים, ואולי שלוש שנים, ואז גם יכול להשתנות הרבה בשוק הכותנה ובשוק הבדים.

היו"ר י. הרביץ:
הפתרון אותו מציע חבר הכנסת מודעי הוא פתרון מרחיק-לכת, זו הפיכה של התעשייה. אם תלך הלאה, ואני אוכיח את זה, זה גזר-דין מהפכני על מפעלים. הממשלה אולי היתה עושה מה שאתה אומר, אבל יש לזה השלכות מרחיקות-לכת, ודרוש לכך אומץ רב.

מ. חריש:
אני מציע שבדיון בוועדה, ובעיקר במסקנות בבחין בין שני דברים, בין הבעייה לטורח קצר ובין הבעייה לטורח ארוך. הבעייה לטורח קצר היא בעיית העובדים בעיירות הפיתוח, שאין לנו כל אלטרנטיבה לענין הזה וכל תשובה אחרת מאשר אבטלה המובית במקומות אלה, ומדינת ישראל אינה יכולה להחזיק מעמד בענין זה בטורח הקצר. על-כן, התשובה לטורח הקצר היא קידום ענף הטקסטיל.

לגבי הטורח הארוך, בשאלת השאלה איך מעריכים את ההתפתחות העולמית בנושא הטקסטיל. ההתרחשות הראשונה שלי היא, שאין עתיד לענף הטקסטיל. שמענו כאן על כך שמזרח גרמניה מצרפה את שכנותיה בטחורות שלה, ואותו דבר לגבי המזרח הרחוק. נדמה לי שאם אנחנו רוצים לדון בנושא ברצינות, אנו צריכים להכנס לענין הזה לגבי האלטרנטיבה לענף הטקסטיל בתחומים אלה, ואז לראות מה הם צרפיה המינימליים של מדינת ישראל על-מנת להבטיח את עצמה שלא תהיה כולה סרויה בדברים אלה, ולבצל את הידע המקצועי של האנשים במקומות אחרים. אני מעמיד בענין זה סימן שאלה. זה דורש עבודה אבל אין ספק שאפשר להכין את האנשים לאותה אלטרנטיבה, שבה יש פתרון יחסי לבעייה.

פ. גרופר:
צר לי לראות שמביאים אלינו בעיות כלכליות של הדגה האחרון ועלינו "לכבות שריפה". זה מזכיר את המקרה של מפעל "גרם יפה" בעפולה.

ההצעה לטורח-היום בענין הטקסטיל היא פועל יוצא לגבי העובדים. אנו צריכים לבדוק את הנושא, ובשלב זה אני מבין שאנו צריכים לתת עזרה כספית כדי לא לסגור את כל המערכת הזאת. אנו צריכים לדון לגופו של ענין, וזה לא ענין לישיבה אחת. יש לראות מה התכנון, מה נעשה בעולם, ואולי המצב בעולם יחריף ולא נוכל לעמוד בזה. עד היום זו היתה חובתו של משרד המסחר והתעשייה, ולא שמענו כאן שהוא מוכן "לכבות את השריפה" ולתת 20 - 30 מיליון ל"י. בשאלת השאלה מה יהיה הלאה? אתם צריכים לומר לנו בצורה ברורה שלפי התחזיות בעולם הענף הזה חייב להצטמצם ב-50%. אם אינכם אומרים כך, מדוע העליתם את הנושא?

היו"ר י. הרביץ:
תודה רבה. אני מבקש את סליחתם של אלה שלא הגיעו לרשות דיבור.

אנו מודאגים מאד מהעובדה שאין למשרד תמונה ברורה בענין. היינו רוצים לדעת איך אתם חושבים לספל בנושא ששמו התחרות והקשיים של הענף. אולי אומר בשם כולם, שאנו חרדים

י. הרבניץ

חרדה גדולה לאפשרות שייסגרו מפעלים במקומות הפגיעים ביותר הן לחברה והן להם עצמם, ועל ההשלכות שתהיינה על החברה כולה. אנו קוראים למשרד המסחר והתעשייה, למשרד החקלאות, לתעשיינים ולחקלאים שיערכו לקראת האפשרות החמורה שמא לא יושג הסכם. אנו יכולים להגיע להסדר זמני, אבל איננו יודעים לאן זה מוביל בענף הזה, ואם זה נכון לגבי מפעלים נוספים. רצוי שבדע אם יש תוכניות ברורות, מה הם המפעלים האלטרנטיביים שיקלטו את העובדים שייפלטו במידה שלא יוכלו לסבסד לאורך ימים את הענפים האלה. אנו בעיקר חרדים למקרה של פגיעה בענפים באזורי הפיתוח, ופונים לכולם, גם לתעשיינים וגם לחקלאים, היזהרו מאד שתהיינה השלכות חמורות מאד גם עליהצננה החקלאי.

חבר הכנסת מודעי אמר, ובצדק, שאי-אפשר להוציא את ענף הכותנה ולומר שעוסקים רק בזה. ענף הכותנה מאד מעורב בכל מערכת הענפים שלו. אני פונה אל כולם מתוך דאגה משקית, ציבורית וחברתית: עשו עכשיו כל מאמץ, עד שתהיה התוכנית המלאה, ואינני יכול לא להביע את מורת-רוחי מכך שהשר אנו המנכ"ל מצאו לבכרן לא לבוא לדיון בנושא כל-כך חשוב וחמור.

אני מודה לכם. הישיבה בעולה.

הישיבה בסתימה בשעה 11.05